

**การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน
สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**
**THE DEVELOPMENT OF CURRICULUM TO ENHANCE CLASSROOM
RESEARCH COMPETENCY FOR THE TEACHERS
IN BASIC EDUCATION SCHOOL**

มนสิข สิริสมบุญ^{1*}
Monasit Sittisomboon^{1*}

¹ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

¹Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok 65000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: monasits@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตร และ 4) เพื่อการประเมินหลักสูตร การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีผลการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร และขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อาสาสมัครเข้าร่วมการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย ครูในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจการวิจัยในชั้นเรียน แบบประเมินทักษะการวิจัยในชั้นเรียน และแบบวัดเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียน โดยเครื่องมือทั้งหมดได้ผ่านการทดสอบคุณภาพแล้ว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตร คือ (1) เป้าหมายสำคัญเพื่อให้ครูผู้วิจัยเข้าใจแก่นของงานวิจัยในชั้นเรียน และให้ครูสามารถเขียนโครงการวิจัย และเขียนรายงานการวิจัยได้ (2) หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย เนื้อหาสำคัญๆ คือ หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน จุดประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ประเภทของการวิจัยในชั้นเรียน ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน วิธีดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียน การเขียนโครงการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 2) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผล (2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (3) สมรรถนะที่มุ่งเน้น (4) โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร (5) กระบวนการพัฒนา (6) ระยะเวลาการพัฒนา (7) สื่อการเรียนรู้ และ (8) การวัดและประเมินผล 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า (1) ครูผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจการวิจัยในชั้นเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ครูผู้เข้ารับ

การพัฒนา มีทักษะการวิจัยในชั้นเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าเกณฑ์ละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ครูผู้เข้ารับการพัฒนามีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) ผลการประเมินหลักสูตรภายหลังเสร็จสิ้นโครงการ พบว่า ผลทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านปฏิกิริยา และ 2) ด้านผลลัพธ์ มีการพัฒนาการในระดับดี สำหรับ 3) ด้านการเรียนรู้ และ 4) ด้านพฤติกรรม หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยในชั้นเรียน ครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This study aims to develop curriculum to enhance classroom research competency for the Teachers in Basic Education School with particular objectives as follows; 1) to study basic information necessary to the development of curriculum, 2) to create and inspect the curriculum, 3) try using the curriculum, and 4) evaluate the curriculum. This study was conducted subject to research and development regulations, consisting of 4 steps. The first step was to study basic information necessary to the curriculum development. The second step was to create and check quality of the curriculum. The third step was to test the curriculum. The fourth step was to evaluate the curriculum. The sample group of this study was 30 teachers who volunteer to joint curriculum implementation. The research instruments consisted of classroom research curriculum, handbook of classroom research curriculum, classroom research knowledge and comprehension test, classroom research skill performance test, and attitude to the classroom research test. All of research instrument were quality verification. The data obtained were analyzed using mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and t-test.

The study found that; 1) Findings from the studying basic information necessary to development of curriculum, was found that classroom research curriculum should have concept of classroom research, make to research proposal and research writing. And concept of classroom research consists as follows: aims, characteristics, types, important, methodology, proposal and research writing. 2) The result of creation and evaluation of the developed curriculum had 8 components as the following: rationale, objectives of curriculum, competency, curriculum structure and contents, development processes that using, development duration, instructional media, measurement and evaluation. 3) The curriculum test found that: (1) After the development, trainees had higher knowledge and understanding in classroom research than before the development with statistical significance level of .05., (2) after the development, teachers had higher skills than criteria by 80, (3) teachers had higher attitudes to learning management than before the development with statistical significance level of .05., and (4) the result of curriculum evaluation, one month after termination of the development project, in terms of reactions and in terms of results found that good level development, and in terms of learning and in terms of behaviors trainees had a higher level than before the development with a statistical significance level of .05

Keywords: Development of Curriculum, Classroom Research, Teachers in Basic Education School

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 24 ข้อ 5 ได้กำหนดไว้ว่า “ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้” และในมาตรา 30 ได้กำหนดอีกด้วยว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” (Office of National Education Commission, 1999) ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในส่วนของนโยบายรัฐได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน มีจุดเน้นที่ต้องการให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองหรือมุ่งเน้นให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนของตนเอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน รวมทั้งมีมาตรการหลายประการที่จะช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้ครูเป็นนักวิจัยในชั้นเรียนกันมากยิ่งขึ้น การทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน จึงเป็นการสร้างความร่วมมือกันของครู ที่ต้องค้นคว้าหาความรู้ความเข้าใจเพื่อมีความสามารถในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปใช้ได้เหมาะสมเพื่อพัฒนาความสำเร็จให้กับผู้เรียนของตนตามที่คาดหวังและยังช่วยพัฒนาคุณภาพ ด้านวิชาชีพของครู ให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งทางวิชาการได้ในโอกาสต่อไป (Sittisomboon, 2003)

ครูไทยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน และมีทัศนคติว่าเป็นเรื่องที่ยาก และยังไม่ได้เล็งเห็นประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างแท้จริง ดังที่ Koongaew (2006) ได้สรุปว่า สภาพปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก เช่น ทักษะและประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน ความสามารถในการเขียนรายงานผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำปรึกษา ทักษะในการสร้างเครื่องมือ งบประมาณสนับสนุน ความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล แหล่งค้นคว้าเพื่อการเขียนรายงาน ความรู้ในการนำเทคนิค วิธีการหรือสื่อการสอนที่นำมาใช้แก้ปัญหา ขั้นตอนการวิจัย ความมั่นคง ความร่วมมือ และความช่วยเหลือของเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องกับ Fongsee (2008) กล่าวว่า ปัญหาการวิจัยของครู คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย เนื่องจากครูไม่ได้รับการฝึกให้ทำวิจัย แต่ฝึกให้ทำหน้าที่สอนหนังสือ จึงกลายเป็นปัญหาและภาระไม่เพียงแต่ประเทศไทยที่มีปัญหาเกี่ยวกับการทำวิจัยของครู ในต่างประเทศเองก็มี ดังเช่นที่ Sardo-Brow, Welsh and Bolton (1995) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นกระบวนการปฏิรูปโรงเรียน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูที่ต้องการทำวิจัยมีหลายประการ ได้แก่ 1) ความกลัวเกี่ยวกับเทคนิคการทำวิจัย 2) ครูมีแนวโน้มที่จะเชื่อว่างานวิจัยไม่ใช่อยู่ขอบเขตของงานครูที่จะปฏิบัติได้ 3) ข้อจำกัดด้านเวลาในการทำวิจัยของครูในโรงเรียนที่จะทำวิจัย 4) มีความกังวลในหัวข้อวิจัยที่อาจกระทบความรู้สึกของพ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง 5) การไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังพบว่า หน่วยงานต่างๆ ได้การจัดประชุมปฏิบัติเกี่ยวกับวิจัยให้กับครูกันมากขึ้น เพื่อให้ครูมีความรู้ด้านการวิจัยและนำไปขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ ซึ่งการวิจัยไม่ได้มุ่งหวังจะนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน อีกทั้งกระบวนการทำวิจัยไม่ได้ดำเนินการต่อเนื่อง แต่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว หรือเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวเมื่อได้รับการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการแล้ว การทำวิจัยก็ยุติลง ไม่มีการทำวิจัยในประเด็นอื่นๆ อีกต่อไป จึงไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตการปฏิบัติจริงของครู ถือว่าเป็นการวิจัยแบบแยกส่วน

จึงทำให้การทำวิจัยของครูไม่พัฒนาเท่าที่ควร ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากงานของครูเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน หน้าที่ของครูนอกจากการสอนแล้ว ยังต้องคิดค้นหาแนวทางใหม่ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพของตน และนำผลที่ได้จากการค้นคว้าแนวทางเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป การทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพครู

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นควรพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบขึ้น เพื่อการตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้และการทำวิจัย ที่สอดคล้องเหมาะสมกับการปฏิบัติงานจริงๆ ในชั้นเรียนของครู และเพื่อดึงดูดความสนใจและความอยากรู้อยากเรียนของครู และนำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อประเมินหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and development) ใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสมรรถนะที่จำเป็นต่อการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ด้าน ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นต่อการวิจัยในชั้นเรียน และครูผู้ที่มีองค์ความรู้ด้านการพัฒนาครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

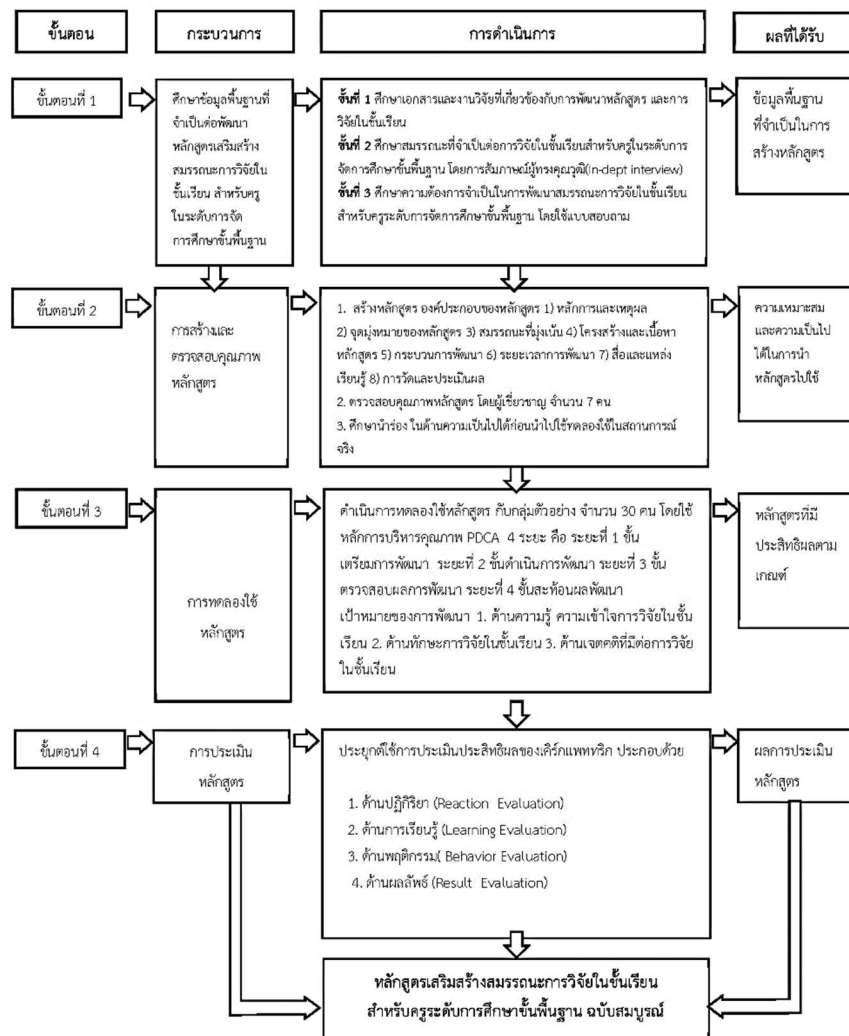
ขั้นที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้ คือ ขั้นที่ 1 การสร้างหลักสูตร ขั้นที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความถูกต้องเหมาะสมของหลักสูตร ขั้นที่ 3 การศึกษานำร่องเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้จริง และขั้นที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรก่อนการนำไปทดลองใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อน-หลังการทดลอง (One Group Pretest – Posttest Design)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการประเมินหลักสูตรโดยประยุกต์ใช้การประเมินของเคิร์กแพททริก ประกอบด้วย ด้านปฏิกิริยา (Reaction Evaluation) ด้านการเรียนรู้ (Learning Evaluation) ด้านพฤติกรรม (Behavior Evaluation) และด้านผลลัพธ์ (Result Evaluation)

โดยสรุป ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงตามแผนผัง ดังนี้

ภาพ 1 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ 1) เป้าหมายสำคัญเพื่อให้ครูผู้วิจัยเข้าใจมโนทัศน์ (Concept) ของการวิจัยในชั้นเรียน และเพื่อให้ครูผู้วิจัยสามารถเขียนโครงร่างการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยได้ 2) หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย เนื้อหาสำคัญๆ คือ หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน จุดประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ประเภทของการวิจัยในชั้นเรียน ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน วิธีดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียน การเขียนโครงร่างการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัย 3) หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน ควรมีกิจกรรมในลักษณะของแบบฝึกปฏิบัติ การเขียนโครงร่างการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย และ 4) หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน ควรจะทำการวัดและประเมินผลในเรื่องความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์ (Concept) ของการวิจัยในชั้นเรียน การเขียนเค้าโครงการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัย

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน สภาพปัญหาของการวิจัยในชั้นเรียน และความต้องการในการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน ที่ครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ และเจตคติ และสามารถไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) สมรรถนะที่มุ่งเน้น กล่าวถึงกรอบการพัฒนาสมรรถนะของครูที่ครอบคลุมหลักสูตรทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เข้ารับการพัฒนา 4) โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้ (1) โครงสร้างด้านเวลา โดยระบุถึงระยะเวลาของการพัฒนาสมรรถนะตลอดหลักสูตร โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพ P D C A เป็นกระบวนการพัฒนาระหว่างการปฏิบัติงาน โดยแบ่งการพัฒนาออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ขึ้นเตรียมการพัฒนา (Plan) ระยะที่ 2 ขึ้นดำเนินการพัฒนา (Do) ระยะที่ 3 ขึ้นตรวจสอบผลการพัฒนา (Check) ระยะที่ 4 ขึ้นสะท้อนผลการพัฒนา (Action) และ (2) เนื้อหาหลักสูตร กล่าวถึง หน่วยการเรียนรู้ 6 หน่วย คือ แนวคิดหลักของการวิจัยในชั้นเรียน การค้นหาสาเหตุปัญหาและการกำหนดปัญหาการวิจัย การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา (การสร้างนวัตกรรม) วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล การเผยแพร่ผลงานการวิจัยในชั้นเรียน และการสรุปผลการวิจัยและการเขียนรายงานการวิจัย 5) กระบวนการพัฒนา กล่าวถึงการใช้วงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential learning cycle) ของ Kolb (1984) มาใช้จัดลำดับกิจกรรม ประกอบด้วย (1) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (2) การเรียนรู้จากการสังเกตและไตร่ตรอง (3) การเรียนรู้โดยการสรุปเป็นหลักการ (4) การเรียนรู้โดยการทดลองปฏิบัติ (6) ระยะเวลาการพัฒนาตลอดหลักสูตร จำนวน 70 วัน (7) สื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วยใบงานประกอบการจัดกิจกรรม แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และแบบประเมินการนำเสนอผลงาน (8) การวัดและประเมินผล ใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินทักษะการวิจัยในชั้นเรียน และแบบประเมิน เจตคติที่มีต่อการวิจัยในชั้นเรียน และผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อนำไปศึกษานำร่อง พบว่า หลักสูตรมีความเป็นไปได้ต่อการนำไปใช้

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

3.1 ครูผู้เข้ารับการพัฒนา มีความรู้ ความเข้าใจ การวิจัยในชั้นเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่า ก่อนการพัฒนาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ครูผู้เข้ารับการพัฒนา มีทักษะการวิจัยในชั้นเรียนหลังการพัฒนาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ครูผู้เข้ารับการพัฒนามีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินหลักสูตร ภายหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ 1 เดือน พบว่า 1) ด้านปฏิกิริยา ครูผู้เข้ารับการพัฒนามีความคิดเห็นต่อโครงการ อยู่ในระดับมาก 2) ด้านผลลัพธ์ ครูผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ประโยชน์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3) ด้านการเรียนรู้ และ 4) ด้านพฤติกรรม พบว่า ครูผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจ ทักษะการเรียนรู้ เจตคติต่อโครงการ และพฤติกรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรในเรื่องหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ควรมี คือ (1) เป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจแก่นทัศน์ (Concept) ของการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อให้สามารถเขียนโครงร่างการเรียนรู้และเขียนรายงานการเรียนรู้ได้ (2) หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในชั้นเรียนควรประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญๆ คือ หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ในชั้นเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ในชั้นเรียน ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ในชั้นเรียน ประเภทของการเรียนรู้ในชั้นเรียน ความสำคัญของการเรียนรู้ในชั้นเรียน วิธีดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียน การเขียนโครงร่างการเรียนรู้และการเขียนรายงานการเรียนรู้ (3) หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในชั้นเรียนควรมีกิจกรรมในลักษณะของแบบฝึกการปฏิบัติ การเขียนโครงร่างการเรียนรู้ การเขียนรายงานการเรียนรู้ และการนำเสนอผลการวิจัย และ (4) หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ในชั้นเรียนควรจะทำการวัดและประเมินผลในเรื่องความรู้ความเข้าใจในแก่นทัศน์ (Concept) ของการเรียนรู้ในชั้นเรียน การเขียนคำโครงการวิจัย และการเขียนรายงานการเรียนรู้ นั้น สืบเนื่องจากที่ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่างๆ เหล่านี้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาครูด้านการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยตรง รวมทั้งได้มีการปรับปรุงพัฒนาหลายครั้งจึงส่งผลให้ครูอาสาสมัครที่เข้าฝึกอบรมให้ความเห็นว่า หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะนี้ช่วยให้เข้าใจได้ง่าย มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน ง่ายและสะดวกในการดำเนินการ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการพัฒนาหลักสูตรที่จะต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาจัดทำเป็นองค์ประกอบหลักของหลักสูตรทั้งในด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหา การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผล

2. ผลจากการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) สมรรถนะที่มุ่งเน้น มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ 4) โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร 5) กระบวนการพัฒนาโดยใช้หลักการบริหารคุณภาพ PDCA 6) ระยะเวลาในการพัฒนา 7) สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล ซึ่งถือได้ว่าครบองค์ประกอบหลักของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moomark, et al. (2016); Katmeeritkajon and Sawagpun (2017) ที่กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ใกล้เคียงกัน ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สมรรถนะที่มุ่งเน้น โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร กระบวนการพัฒนา ระยะเวลาการพัฒนา สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการนำหลักสูตรไปใช้ฝึกอบรมกับครูอาสาสมัคร พบว่า ครูทุกคนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ครบทุกหน่วย และสามารถเขียนโครงร่าง และการเขียนรายงานการเรียนรู้ในชั้นเรียนการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ทุกคนมีความพึงพอใจในการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก

คณะครูอาสาสมัครเป็นกลุ่มครูแกนนำ ครูเครือข่าย และบางคนได้มีตำแหน่งทางการบริหารของโรงเรียน เช่นเป็นหัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้าฝ่ายพัฒนาบุคลากรโรงเรียน และครูบางคนได้วิทยฐานะทั้งในระดับครูชำนาญการพิเศษ และครูระดับเชี่ยวชาญแล้ว จึงมีความตื่นตัวทางวิชาการอยู่ในระดับดีมาก ส่งผลให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดได้

4. จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรที่พบว่า ครูทุกคนสามารถปฏิบัติการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของตนเองผ่านเกณฑ์หลักสูตร อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมความช่วยเหลือกันของครูรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์มาบ้างแล้ว ลงมาช่วยเหลือครูรุ่นน้องๆ และมีระบบการติดตามดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างทันท่วงที ทำให้มีบรรยากาศการทำงานร่วมกัน และการร่วมมือประสานสามัคคีกันเป็นอย่างดี จึงทำให้ครูผู้ร่วมหลักสูตร ผ่านสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนนี้ ผู้บริหารหรือสถานศึกษาใดๆ สามารถนำไปฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนกับครูผู้สนใจ หรือจัดทำเป็นหลักสูตรรายวิชาเพื่อการเรียนการสอนในรายวิชาการพัฒนาวิชาชีพครูต่อไปได้

2. ในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติการ ควรใช้ทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กัน เพื่อการเสริมทั้งความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติด้านการวิจัยในชั้นเรียนให้เกิดขึ้นไปพร้อมๆ กัน ควรเน้นการฝึกปฏิบัติตามแบบฝึกปฏิบัติที่กำหนด ควรมีเวลาให้ครูฝึกปฏิบัติอย่างพอเพียง มีการแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด และควรมีการติดตามผลการฝึกอบรมอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องจนกระทั่งได้ผลงานการวิจัยในชั้นเรียน

3. การนำหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยไปใช้ ควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ภายในโรงเรียนก่อน เพื่อผลสัมฤทธิ์ที่ดีของหลักสูตร ควรใช้แรงจูงใจในการเข้าฝึกอบรมในลักษณะ Intrinsic Motivation มากกว่า Extrinsic Motivation กล่าวคือ ต้องมาจากความต้องการทำการวิจัยของตนเอง ซึ่งมีไม่มาจากการบังคับขู่เข็ญของผู้บังคับบัญชา อีกทั้งการหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนครูทำวิจัย และการวางแผนเวลาการทำงานให้เหมาะสมสะดวกแก่ครูในการเข้าร่วมฝึกอบรม ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้

4. รูปแบบหลักสูตรการทำวิจัยในชั้นเรียนควรนำไปใช้ในลักษณะของการแก้ปัญหาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ที่สามารถปฏิบัติได้จริงในชั้นเรียน และเริ่มจากเรื่องเล็กๆ (Start small) เพื่อฝึกทักษะการแก้ปัญหาในขั้นต้น และการปฏิบัติตามแบบฝึกปฏิบัติที่ได้เสนอแนะไว้ เพื่อการพัฒนาทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนในเรื่องต่อไปได้

References

- Fongsee, P. (2008). *Education research*. Bangkok: Property Print. (in Thai)
- Henry, C., & McTaggart, R. (1997). *EAE 717 action research and critical social science*. EAE 430/632, Unit Guide. Victoria: The Faculty of Education, Deakin University Press.
- Katmeeritkajon, N., & Sawagpun, P. (2017). Local Curriculum Development to Promote Samut Sakhon Identity for Matayomsuksa 3 Students. *Journal of Education Naresuan University*, 19(2), 108-119. (in Thai)
- Koongaew, A. (2006). *Classroom research*. Phetchabun: Phetchabun Rajabhat University. (in Thai)
- Mills, G. E. (2003). *Action Research: A guide for the Teacher Research* (4th ed.). New York: Longman.
- Moomark, M., Onthanee, A., W., Yatale, T., & Rinjalean, A. (2016). A Curriculum Development to Enhance Classroom Action Research Competency with Knowledge Management Network for Teachers. *Journal of Education Naresuan University*, 18(1), 1-9. (in Thai)
- Office of National Education Commission. (1999). *National Education Act of B.E. 2542 (1999)*. Bangkok: Seven Printing Group. (in Thai)
- Sardo-Brown, D., Welsh, L. A., & Bolton, D. L. (1995). Practical strategies for facilitating classroom teachers' involvement in action research. *Education*, 115, 553-559. Retrieved from https://digitalcommons.wcupa.edu/profseced_facpub/1
- Sittisomboon, M. (2003). *The development of training curriculum on classroom research* (Doctoral dissertation). Khon Kaen: Khon Kaen University. (in Thai)
- Wongwanich, S. (2012). *Classroom action research and teachers' learning*. Bangkok: The National Research Council of Thailand. (in Thai)